

Olga Biłocka

Biblioteka Naukowa

Taurydzki Państwowy Rolniczo-Technologiczny

Uniwersytet im. Dmytra Motornego w Melitopolu

belotska@gmail.com

Biblioteka Naukowa Taurydzkiego Państwowego Rolniczo-Technologicznego Uniwersytetu im. Dmytra Motornego w Melitopolu w godzinie wojny: okupacja, relokacja i inne wyzwania

*I coś we mnie tak bardzo boli,
że jest to prawdopodobnie Ukraina*

Lina Kostenko

Streszczenie: Artykuł przedstawia przebieg wydarzeń z okresu okupacji rosyjskiej miasta Melitopol na południu obwodu zaporoskiego w lutym 2022 r. Opór mieszkańców, terror i zastraszanie ludności przez okupantów, przetrwanie w warunkach wojny – właśnie tak przyszło żyć w mieście wraz z „ruskim pokojem”. Opisano nowe wyzwania, które stanęły przed Taurydzkim Państwowym Rolniczo-Technologicznym Uniwersytetem im. Dmytra Motornego (TPRTU) i całą jego infrastrukturą w obliczu okupacji, relokacji i walki o egzystencję. Przedstawiono także działalność Biblioteki Naukowej TPRTU w stanie ograniczonych warunków funkcjonowania, niedoborów kadrowych oraz walki o ratowanie środków finansowych i zasobów informacji.

Słowa kluczowe: Taurydzki Państwowy Rolniczo-Technologiczny Uniwersytetu im. Dmytra Motornego, agresja rosyjska 2022 r., Melitopol, okupacja, przeniesienie uczelni, wyzwania wojny, blokada biblioteki, dewastowanie książek ukraińskich, językობjstwo ukraińskiej kultury i oświaty

Wojna to najstraszniejsza rzecz, jaka może się wydarzyć w życiu kraju i w życiu człowieka. Wojna to horror, nienawiść, śmierć, ból i wielki smutek. 24 lutego 2022 r. o świcie rosyjskie pociski trafiły w bazę wojskową Melitopola, w której stacjonowała 25 Brygada Lotnictwa Transportowego. 26 lutego miasto zajęły wojska rosyjskie. 24 lutego 2022 r. to data, która podzieliła życie wszystkich Ukraińców na „przed” i „po” wojnie. Marzenia, plany pozostały w „przed”, kreśląc dla każdego z nas krwistoczerwoną linię.

Melitopol to czereśniowa stolica... i nie tylko

Melitopol to ukraińskie miasto liczące ponad 150 tys. mieszkańców, położone na stepach taurydzkich na południu obwodu zaporoskiego. Melodyjna nazwa miasta pochodzi z języka greckiego i brzmi jak „Melitopolis”, co tłumaczy się jako „Miodowe Miasto”. Melitopol słynie z sadów czereśniowych i miodu, historii i dziedzictwa etnokulturowego.

Fot. 1. Plac Zwycięstwa w Melitopolu
Fot. D. Antifiejew.

Melitopol jest dużym i wielobranżowym ośrodkiem przemysłowym, który dynamicznie rozwijał się w ciągu ostatnich pięciu lat. Niemal na naszych oczach stał się nowoczesnym europejskim miastem z unikatowym kompleksem sportów wodnych, lodowiskiem i najnowszą szkołą sportową. W mieście mieszkali przedstawiciele 96 wspólnot etnicznych, wśród których Ukraińcy stanowili największą grupę. Inne wspólnoty etniczne to: Rosjanie, Bułgarzy, Tatarzy, Białorusini, Romowie, Ormianie, Żydzi, Niemcy, Azerbejdżanie, Tatarzy krymscy, Polacy, Mołdawianie itd. Melitopol jako pierwsze miasto reprezentowało Ukrainę w Radzie Europy w ramach programu Miasta Międzykulturowe.

W Melitopolu, uważanym za stolicę czereśni, co roku w czerwcu odbywał się festiwal Cheresznevo na cześć głównego bogactwa regionu. Na szczególną uwagę zasługują także dwie inne atrakcje miasta. W północno-zachodniej jego części znajduje się [Kurhan Melitopolski](#)¹ – scytyjski „kurhan królewski” pochodzący z II poł. IV wieku p.n.e., a odkopany w 1954 r. W pobliżu miasta Melitopol znajduje się światowy pomnik kultury starożytnej – Narodowe Muzeum Historyczno-Archeologiczne Rezerwat [Kamiana Mohyła](#) (Kamienna Mogiła).

Poza walorami historycznymi i międzykulturowymi Melitopol ma interesujące położenie geograficzne. Nazywany jest „Bramą Krymu”, gdyż leży na skrzyżowaniu dwóch głównych autostrad i ważnej linii kolejowej łączącej Rosję z Półwyspem Krymskim. Od zawsze uważany był za miasto strategiczne, co okazało się tragiczne w skutkach podczas wojny.

Okupacja

26 lutego 2022 r. „czarny mrok” okupacji okrył Melitopol. Do pięknego ukraińskiego miasta wkroczyły zastępy okupantów, barbarzyńców, których nikt się nie spodziewał, którzy zaczęli zabierać wszystko i terroryzować ludność. Dziś, po 14 miesiącach okupacji, miasto jest nie do poznania. Przedsiębiorstwa stały się bazami wojskowymi, akademiki – mieszkaniami dla okupantów, splądrowano lokalne firmy i muzeum miejskie, zdemontowano pomnik Szewczenki na centralnym pla-

¹ Wszystkie odesłania do stron internetowych przedstawiają wersję aktualną w dn. 16.04.2023 r.

cu, przemianowano ulice nazywane na cześć ukraińskich bohaterów. To tylko niewielka część rosyjskich zbrodni. Okupacja to przemoc, zmuszanie do życia według zasad okupantów. Okupacja jest potworna, bo nie można nic zrobić z popełnianym bezprawiem, trudno przetrwać psychicznie i fizycznie. Większość mieszkańców Melitopola spotkała się z taką sytuacją po raz pierwszy. Od pierwszych dni okupacji odważni i aktywni obywatele gromadzili się w centrum miasta na pokojowych demonstracjach przeciwko okupantowi. Każdego dnia było coraz więcej osób, z flagami narodowymi, skandujących „Melitopol–Ukraina” i śpiewających hymn Ukrainy.

Fot. 2. Wiece przeciwko okupacji Federacji Rosyjskiej w Melitopolu, marzec 2022 r.

Źródło: Радіо Свобода [online]. 2022. [Dostęp 18.04.2023]. Dostępny w:

<https://www.radiosvoboda.org/a/news-melitopol-pogrozy-activistam/31771541.html>.

Potem okupanci zaczęli strzelać do ludzi i ich uprowadzać – zrobiło się przerażająco. Porwano burmistrza miasta Iwana Fiodorowa i dyrektor Muzeum Historii Lokalnej Lejlę Ibrahimową oraz aktywistów. Do tej pory uprowadzono ponad tysiąc obywateli. Terrorystyczna machina Federacji Rosyjskiej szybko wyeliminowała zdolność obywateli do ignorowania żądań władz okupacyjnych, gdyż nastąpiły:

- aresztowania uczestników OAT (ukr. ATO – Ukraińska Operacja Antyterrorystyczna);
- „polowania” na proukraińskich nauczycieli;
- groźby odebrania dzieci od rodziców za odmowę nauczania ich zgodnie z programami edukacyjnymi Federacji Rosyjskiej;
- przymusowe „paszportowanie”;
- wywłaszczenie – „nacjonalizacja” mieszkań;
- przeszukania w mieszkaniach;
- sprawdzanie telefonów na ulicach i inne represje.

Najbardziej przerażające jest szybkie tempo militaryzacji i rusyfikacji dzieci i młodzieży. W placówkach oświatowych różnego szczebla powstało ponad dziesięć organizacji młodzieżowych, a wśród nich zrzeszenia wojskowe przypominające Hitlerjugend z czasów nazistowskich Niemiec. Regularne

występy „weteranów SOW” (ros. CBO – Specjalna Operacja Wojskowa), „godziny patriotyzmu” w szkołach, fałszowanie historii, mające na celu zniszczenie samoidentyfikacji Ukraińców i indoktrynacja młodzieży na terenach okupowanych. Ciemność, strach i przerażenie nawiedziły piękne ukraińskie miasto Melitopol wraz z „ruskim pokojem”. Rosjanie de facto wzięli do niewoli ludność Melitopola.

Uniwersytet wobec wyzwań czasu okupacji

Taurydzki Państwowy Rolniczo-Technologiczny Uniwersytet im. Dmytra Motornego (TPRTU) jest jednym z wiodących ośrodków edukacji i nauk rolniczych w południowo-wschodnim regionie Ukrainy, zwanym kolebką szkolnictwa rolniczego obwodu zaporoskiego. TPRTU to regionalne uniwersyteckie centrum edukacyjne i naukowe, w skład którego wchodzi sześć kolegiów i cztery instytuty badawcze.

Infrastruktura TPRTU obejmuje gospodarstwa doświadczalne i badawcze z własnymi polami i ogrodami, w których prowadzono badania naukowe i praktyki zawodowe studentów. Uczelnia kształci specjalistów w zakresie 45 programów. Do 24 lutego 2022 r. TPRTU rozwijał się dynamicznie, mając wiele planów, jednak życie dramatycznie je skorygowało. Zakładnikami okupantów stali się zarówno obywatele, jak również instytucje miejskie, szkoły i uczelnie. Wojna na pełną skalę i okupacja Melitopola zmieniła normalne i spokojne życie, a uniwersytet pozbawiła najważniejszego – kontynuowania kształcenia w zwykłym trybie.

Fot. 3. Gmach główny Taurydzkiego Państwowego Rolniczo-Technologicznego Uniwersytetu im. Dmytra Motornego
Fot. G. Bowkun.

Od pierwszych dni wojny uczelnia musiała funkcjonować w nowych realiach, a władze podejmowały wiele decyzji dotyczących priorytetowych zadań, np.: przeniesienia procesu kształcenia na tryb zdalny, organizacji całodobowych dyżurów w budynkach TPRTU w celu zabezpieczenia zasobów materialnych uczelni, pomocy humanitarnej dla studentów, którzy pozostali w akademikach itp.

Na początku była nadzieja, że wojna skończy się w ciągu kilku dni, tygodni, że jakaś światowa społeczność powstrzyma rosyjską agresję, ale tak się nie stało. W pierwszych miesiącach przedstawiciele władz okupacyjnych przychodzili również na uczelnię, małymi grupami z ochroną, oglądali kampus, budynki, sprawdzali sale wykładowe, rozglądali się podejrzliwie. Ponieważ na okupowanych terenach obwodu zaporoskiego „nowe władze” postanowiły stworzyć własny system edukacji, z premedytacją przeprowadziły operację przejścia uniwersytetu. 27 maja 2022 r. władze okupacyjne Federacji Rosyjskiej zajęły dziewięć budynków: dydaktycznych, administracyjnych i akademików TPRTU wraz z dokumentacją i zapleczem materialno-technicznym. Pracownicy TPRTU zostali zaproszeni na spotkanie do sali konferencyjnej, do której zamknięto drzwi i ustanowiono ochronę wojskową. W takich warunkach ogłoszono utworzenie na bazie TPRTU tzw. Melitopolskiego Uniwersytetu im. Antona Makarenki, w skład którego weszło pięć uczelni wyższych z Melitopola i Berdiańska oraz sześć kolegów okupowanego obwodu zaporoskiego. Wszyscy zebrani zostali poproszeni o napisanie podania o zatrudnienie w nowo powstałej uczelni. Szok, strach i bezradność – to uczucia, które towarzyszyły zgromadzonym, zwłaszcza kobietom, przetrzymywanym do późnego wieczora. Następnego dnia każdy musiał podjąć dramatyczną decyzję i określić się po którejś ze stron. Większość społeczności uniwersyteckiej – nauczycieli, studentów i pracowników – pozostała na uniwersytecie, nie chcąc sprzeniewierzyć się „swojej” uczelni, ale byli też tacy, którzy spokojnie „przeszli na stronę złą”. Jest to tym bardziej haniebne, że absolwenci uczelni zdradzili rodzimą Alma Mater i wybrali współpracę z władzami okupacyjnymi.

Zgodnie z zarządzeniem Ministerstwa Edukacji i Nauki Ukrainy Taurydzki Państwowy Rolniczo-Technologiczny Uniwersytet im. Dmytra Motornego wraz z sześcioma kolegami został czasowo przeniesiony do pomieszczeń Zaporoskiego Uniwersytetu Narodowego, wykorzystując jego zaplecze materialno-techniczne. Była to niezwykle trudna, ale i słuszna decyzją, której głównym celem było ratowanie życia i zdrowia pracowników, a także stworzenie bezpiecznego środowiska kształcenia w stanie wojennym. Oddani uczelni pracownicy okazali się „fundamentem”, który pozwolił placówce oświatowej utrzymać swoją pozycję i kontynuować działalność edukacyjną. Większość z nich – nie godząc się na okupację – podjęła bardzo trudną decyzję o opuszczeniu swoich domów i Melitopola.

Sam fakt i skala relokacji TPRTU znacząco wpłynęła nie tylko na uczestników procesu edukacyjnego, ale także zmusiła kierownictwo do przystosowania się do istnienia w nowych realiach z szeregiem wyzwań: przetrwania, dalszego świadczenia wysokiej jakości usług edukacyjnych, zachowania potencjału naukowego i dydaktycznego, jak również utrzymania studentów. Najbardziej bolesnym problemem była utrata infrastruktury. Komponent infrastrukturalny wpływa bowiem bezpośrednio na możliwość zapewnienia wysokiej jakości kształcenia i prowadzenia działalności naukowej. Ale najważniejsze było, aby nie stracić reputacji. Dlatego pierwsze miesiące były trudne i decydujące. Mimo wszystkich trudności uczelnia przetrwała i działa dalej.

Biblioteka Naukowa Taurydzkiego Państwowego Rolniczo-Technologicznego Uniwersytetu im. Dmytra Motornego

Przed wojną... Biblioteka uniwersytecka jest ważnym elementem środowiska informacyjno-edukacyjnego uczelni. Pomieszczenia Biblioteki Naukowej TPRTU znajdują się na terenie uczelni. Jest to osobny trzykondygnacyjny budynek o powierzchni 1655 m², w którym mieszczą się czytelnia, sala zasobów elektronicznych, wypożyczalnia, działy i magazyny biblioteki. Przed rozpoczęciem wojny rosyjsko-ukraińskiej wielkość księgozbioru Biblioteki Naukowej wynosiła 420 000 egzemplarzy druków i zasobów elektronicznych. Zbiór rzadkich i cennych druków liczył około 3000 egzemplarzy.

Fot. 4. Centrum Kultury i Wypoczynku, w którym znajduje się Biblioteka Naukowa Taurydzkiego Państwowego Rolniczo-Technologicznego Uniwersytetu im. Dmytra Motornego
Fot. W. Paszyna.

Biblioteka Naukowa TPRTU była główną biblioteką Terytorialnego Stowarzyszenia Metodycznego Bibliotek Rolniczych Obwodu Zaporoskiego, w skład którego wchodziło sześć bibliotek kolegów TPRTU i trzy biblioteki instytutów doświadczalno-badawczych kierunku rolniczego. Co roku wraz z naszymi kolegami organizowaliśmy istotne seminaria i imprezy służące wymianie doświadczeń, a dla nas będące ciekawą i twórczą pracą. Do 2022 r. Biblioteka Naukowa TPRTU zbudowała potężny zasób informacyjny: elektroniczny katalog rejestrujący 140 000 tytułów, instytucjonalne repozytorium publikacji naukowych wykładowców TPRTU liczące ponad 15 000 dokumentów, bibliotekę elektroniczną – ponad 20 000 dokumentów, tematyczne zbiory edukacyjne itp. Z roku na rok zwiększała się liczba internetowych serwisów informacyjnych: elektroniczne dostarczanie dokumentów, zdalna pomoc, indeksowanie dokumentów, prowadzenie zajęć z kultury informacyjnej ze studentami, obsługa informacyjna wykładowców itp.

Jednym z ważnych kierunków pracy Biblioteki Naukowej TPRTU jest zachowanie i popularyzacja historii, kultury i tradycji narodu ukraińskiego. W 2016 r. zgromadzono Kozacką Bibliotekę Histo-

ryczną, która liczyła ponad 300 publikacji, w tym prace historyków i publicystów, unikatowe publikacje dokumentalne i artystyczne dotyczące historii Ukrainy, epoki kozackiej i bohaterów Kozackiej Ukrainy.

Fot. 5. Fotokolaż zdjęć. Fragmenty wystaw „Mieszkanie ukraińskie” i „Kozacka biblioteka historyczna”, stworzonych przez Bibliotekę Naukową TPRTU
Fot. W. Paszyna.

Naszą chlubą było również stworzenie „Domostwa Ukraińskiego” – wystawy rzadkich przedmiotów etnograficznych. W 2017 r. biblioteka uruchomiła projekt etnograficzny, którego celem był rozwój ukrainistyki, etnologii, popularyzacja tradycji. Zbiory gromadzono fragmentarycznie – czasami to, co ludzie wyrzucali jako śmieci, biblioteka zbierała, odnawiała i dodawała do kolekcji. Wystawa „zanurza” zwiedzającego w żywą historię naszego kraju, przekazuje bogatą, wyjątkową kulturę narodu ukraińskiego, jego codzienne życie, zwyczaje i obrzędy. Chronologicznie ekspozycja obejmuje koniec XIX – początek XX wieku, gdyż większość eksponatów w zbiorach pochodzi z tego okresu. Główną zasadą konstrukcji wystawy jest ekspozycja tematyczna, w skład której weszły zespoły: „Switłyca” (wnętrze ukraińskiego domu), „Ukraiński Dwór” (fragment chłopskiego podwórka); „Ubrania ukraińskie” (kącik hafciarski); „Naczynia domowe”. Dobrą tradycją było organizowanie wycieczek dla gości uczelni i młodzieży studenckiej. Pracownicy biblioteki zaprojektowali strefę fotograficzną „Ukraiński vintage”, w której wszyscy zawsze lubili robić zdjęcia. Przed wojną biblioteka żyła bogatym i ciekawym życiem, pełnym nowych planów, marzeń i pomysłów.

Okupanci walczą z książkami i bibliotekami

Po 24 lutego 2022 r. Biblioteka Naukowa TPRTU, a także uniwersytet i samo miasto Melitopol stały się częścią strasznej niewoli i terroru. Od samego początku okupacji Melitopola biblioteka nie zaprzestała swojej pracy i działała w formie hybrydowej. Codziennie dyżurni pracownicy obsługiwali użytkowników, którzy mogli przyjść do biblioteki, a ci, którzy nie mieli takiej możliwości byli obsługiwani zdalnie.

Biorąc pod uwagę doświadczenia bibliotek Donbasu i Krymu, gdzie bezlitośnie niszczone ukraińskie druki, podjęto decyzję o ukryciu najcenniejszych książek. Wiadomo, że nie da się ukryć wszystkiego, co zostało zgromadzone przez 31 lat – to tysiące książek. Wybrano wiele publikacji, większość z nich dotyczyła historii Ukrainy, w tym historii najnowszej od 2014 r. Istniała pewność, że nikt nie odkryje miejsc schronienia książek w labiryntach archiwów bibliotecznych, jednak nie potoczyło się to tak, jak oczekiwano. Sytuacja w mieście była napięta – w różnych częściach miasta słychać było eksplozje, miasto zostało „zalané” przez „zielonych ludzików” z zakrytymi twarzami oraz wiele pojazdów wojskowych. Kilka tygodni później okupacyjny „nowy rząd” rozpoczął represje w placówkach kulturalnych i oświatowych. „Orkowie” Putina przyjęli represyjne metody KGB (Komitet Bezpieczeństwa Państwowego ZSRR) i NKWD (Ludowy Komisariat Spraw Wewnętrznych ZSRR). „Wojna z książkami” w mieście rozpoczęła się od zespołu miejskich bibliotek publicznych. Okupanci wytłumaczeni zamki weszli na teren Biblioteki Centralnej, wyrzucili książki i zorganizowali tam centralę humanitarną Jedynej Rosji. Splądrowano również dziecięcą bibliotekę Malwina, filmując scenę, w której demonstracyjnie usuwa się z biblioteki ukraińskie książki dla dzieci, ponieważ przeinaczają historię Ukrainy i narzucają dzieciom nazistowskie wartości. Represjom podlegały nie tylko utwory patriotyczne i historyczne, ale także bajki dla dzieci. Takie akcje denazyfikacyjne okupanci prowadzili we wszystkich bibliotekach wspólnoty terytorialnej Melitopola (Интерфакс-Україна, 2022). To było prawdziwe językობójstwo – atak na język i kulturę ukraińską. W szczególności biblioteki na terytorium tymczasowo okupowanego obwodu zaporoskiego były aktywnie „oczyszczane” z publikacji w języku państwowym – odbywało się to w sposób ewidentny, przed kamerą z odpowiednimi komentarzami. Z tym barbarzyńskim podejściem do literatury niepodległej Ukrainy Rosjanie starali się podtrzymać mit narodu wysokiej kultury. W tym celu literatura rosyjskojęzyczna, która – nawiasem mówiąc już tam była – została masowo przywieziona do bibliotek Melitopola, Berdiańska i Energodaru. Ale teraz do klasyki dodano książki, w których opowiadana jest rzekomo prawdziwa historia, chociaż dla wszystkich jest jasne, że w rzeczywistości istnieje zniekształcona wersja wydarzeń z przeszłości (Романов, 2023).

Rosyjski terror nie ograniczał się do książek. Podjęto próbę zatrzymania dyrektorki Centralnej Sieci Bibliotecznej, która była przewodniczącą miejskiego ruchu patriotycznego, deputowaną rady miejskiej. Z początkiem okupacji pracowała w zorganizowanej przez prezydenta miasta komendzie humanitarnej. Miała szczęście, że przyjaciele ją ostrzegli i udało jej się ukryć, a później opuścić miasto. Najeźdźcy włamali się do jej mieszkania, wszystko „przetrzęsęli”, zabrali rzeczy. Zwykle nie wyjeżdżali z pustymi rękami. Później „nowy rząd” znacjonalizował pięć bibliotek miejskich Melitopola.

27 maja 2022 r., po zajęciu uczelni i całej infrastruktury, każdy pracownik biblioteki musiał zdecydować o swojej pozycji i przyszłości. Pewna część bibliotekarzy zadeklarowała współpracę z okupantem, zostając kolaborantami. Niestety, w czasie wojny ujawniają się nie tylko cnoty i bohaterstwo, ale także podłość, tchórzostwo, cynizm i sprzedajność niektórych ludzi. Zgodnie z instrukcjami władz okupacyjnych bibliotekarze-kolaboranci usunęli ze zbiorów ukraińską literaturę historyczną i beletrystyczną, niezgodną z postulatami kremłowskiej propagandy. Co więcej, otworzyli wszystkie miejsca schronienia ksiąg, których dalszy los nie jest nam znany.

Praca w trybie ograniczonych możliwości

Większość pracowników Biblioteki Naukowej TPRTU pozostała na rodzimym uniwersytecie. W czasie okupacji miasta i przeniesienia uczelni do Zaporozża pojawiło się wiele wyzwań. Sporo pracowników z różnych powodów nie miało możliwości wyjazdu z miasta. Zgodnie z prawem zostali skierowani na tzw. zawieszenie pracy na czas stanu wojennego. Przez cały ten czas znajdują się na liście pracowników biblioteki, otrzymują pensje i wszelkie zasiłki społeczne². Aby wesprzeć finansowo i moralnie pracowników, kierownictwo uczelni kilkakrotnie w ciągu roku nagradzało bibliotekarzy z okazji 90-lecia TPRTU i jej biblioteki. Natomiast okupanci chcą ukarać tych, którzy nie zgodzili się na współpracę, wzniesli nową falę terroru. Rozpoczęły się naloty wojskowe na ich mieszkania, rewizje, konfiskaty telefonów i komputerów, przesłuchania i ustalanie przyczyn odmowy pracy. Takie procedury zastraszania i reedukacji dotyczyły także pracowników biblioteki. Oczywistym jest, że w takich okolicznościach nie sposób narażać ich życia i prosić, aby zdalnie pracowali dla biblioteki.

Sytuacja była trudna. W jaki sposób biblioteka miała zrealizować swoje funkcje, nie posiadając zasobów drukowanych, elektronicznych i personelu? Zbiory drukowane pozostały w Melitopolu, serwery biblioteki zostały zablokowane przez okupacyjne kierownictwo tzw. Melitopolskiego Uniwersytetu im. Antona Makarenki. Tylko trzech pracowników biblioteki opuściło okupowany Melitopol. Niesamowicie trudno było nam wszystkim, zarówno wykładowcom, jak i pracownikom uczelni, opuszczać nasze domy i udać się w nieznany świat. Ale tym, którzy pozostali w okupowanym mieście również nie było łatwo.

Początkowo pracownicy bibliotek udzielali konsultacji, indeksowali artykuły naukowe według UKD, redagowali spisy bibliograficzne prac naukowych. Tymczasem zbliżał się nowy rok akademicki i przez cały ten czas, miesiącami trwała trudna walka o odzyskanie elektronicznego zasobu bibliotecznego. Najpierw przywróciliśmy witrynę [Biblioteki Naukowej](#), a następnie repozytorium [ElarTPRTU](#), które liczyło już ponad 15 000 publikacji. To już było zwycięstwo! Następnie reaktywaliśmy katalog elektroniczny i bibliotekę elektroniczną. Mieliśmy problemy techniczne, z których część pozostaje do dziś. Zrobiliśmy wszystko, co było możliwe i niemożliwe..., ale brakowało pracowników. Biblioteka pracowała w trybie ograniczonych możliwości, a zadań do realizacji było sporo:

- prowadzenie strony internetowej biblioteki;
- umieszczanie informacji naukowych;
- wprowadzanie publikacji do repozytorium;
- prowadzenie analizy bibliometrycznej działalności wydawniczej kadry naukowej;
- układanie profili TPRTU w Scopus i Web of Science;
- przygotowanie do druku zbiorów naukowych TPRTU (edycja bibliograficzna itp.);
- poszukiwanie otwartych elektronicznych zasobów wspomagających procesy edukacyjne, naukowe itp.;
- prowadzenie działalności informacyjnej i konsultacyjnej z naukowcami i studentami.

² Zgodnie z Układem zbiorowym pracy TPRTU pracownicy biblioteki mają prawo do otrzymania pomocy finansowej na ozdrowienie w wysokości wynagrodzenia miesięcznego w przypadku udzielenia im płatnego urlopu.

W sytuacji relokacji uczelni, kiedy nastąpił dramatyczny brak ludzi, biblioteka została zaangażowana do realizacji wielu zadań niezbędnych w tym czasie dla uczelni:

- prowadzenie strony internetowej uczelni;
- przygotowywanie informacji dla różnych organizacji i wydawnictw;
- wsparcie informacyjne kampanii rekrutacyjnej;
- monitorowanie ocen uczelni itp.

Cały czas mieliśmy nadzieję, że wkrótce Melitopol zostanie uwolniony i wrócimy do domu. Ale wszystko okazało się znacznie bardziej skomplikowane. Dzisiaj walka o suwerenność państwa ukraińskiego jest trudna i krwawa. Zajęcie terytorium nie oznacza zawładnięcia sercami, duszami i umysłami Ukraińców. Wiemy jedno – Ukraina wygra! Jest wola, jest siła, jest motywacja. Nie poddajemy się. Wraz z uczelnią i Biblioteką Naukową TPRTU pozostało to, co najlepsze. Większość uniwersyteckiej rodziny przejawiała prawdziwie patriotyczną i obywatelską postawę. Zjednoczyliśmy się w imię zachowania naszej uczelni. Każdy z nas na swoim miejscu walczy z rosyjską agresją i robi wszystko, by przybliżyć się do naszego zwycięstwa. Nasi bibliotekarze wraz z całą społecznością TPRTU pracują nad tym, aby uniwersytet żył i funkcjonował nawet w tym trudnym czasie.

Biblioteka Naukowa TPRTU nadal utrzymuje działalność informacyjno-biblioteczną i edukacyjną. Udało nam się zachować to, co najważniejsze – jedność ducha i wiary w Ukrainę, w ukraiński Melitopol, w odrodzenie Taurydzkiego Państwowego Rolniczo-Technologicznego Uniwersytetu im. Dmytra Motornego.

Bibliografia:

1. РОМАНОВ, Д. (2023). “Вони нас реально бояться”: окупанти вилучають з українських бібліотек навіть дитячі книжки. W: *Телеграф* [online]. [Dostęp 13.04.2023]. Dostępny w: <https://telegraf.com.ua/ukr/kultura/2023-01-04/5774264-voni-nas-realno-boyatsya-okupanti-viluchayut-z-ukrainskikh-bibliotek-navit-dityachi-knizhki>.
2. ІНТЕРФАКС-УКРАЇНА (2022). *Окупанти вилучили всі українські книги з бібліотек Мелітополя – Центр національного спротиву* [online]. [Dostęp 09.04.2023]. Dostępny w: <https://interfax.com.ua/news/general/860003.html>.